

O CIAŻONY (41) *part praet pass pf*

ociążony (41), [**ociężon**].

ociążony (35), **ociążon** (6).

Pierwsze o jasne; formy złożone oraz niezłożone m oraz n z tekstów nie oznaczających ó; w formie niezłożonej f o jasne.

sg m N ociążony (4), ociążon (4); ~ (*attrib*) ociążony (1); ~ (*praed*) ociążony (3), ociążon (4); *ociążon RejZwierc.*; *ociążony*: *ociążon RejPos* (3:3). ◊ *G* ociążon(e)go (3). ◊ *D* ociążon(e)mu (1). ◊ *V* ociążony (1). ◊ *f N* ociążoną (3), ociążona (1); ~ (*attrib*) -ą (1); ~ (*praed*) -ą *RejPos* (2), -a (1) *SarnStat.* ◊ *n N* ociążon(e) (5), ociążono (1); ~ (*attrib*) -(e) (2); ~ (*praed*) -(e) (3) *LubPs, RejPos, BudBib, -o* (1) *RejPs.* ◊ *G* ociążon(e)go (2). ◊ *A* ociążon(e) (2). ◊ *pl N m pers* ociąż(e)ni (8). *subst* ociążon(e) (5). ◊ *A subst* ociążon(e) (1).

Składnia dopełnienia sprawcy: ociążony od kogo (1).

Sł stp s.v. ociążyć, Cn brak, Linde XVI (trzy z niżej notowanych przykładów) – XVII w. s.v. ociężać.

1. *Noszący jakiś ciężar; gravatus PolAnt, Vulg; gravis PolAnt; oneratus Vulg* (29) : [aby towarów żadnych z sobą nie brali [...], a to, żeby galera ociężona nie była *RadzPodróż* 223.]

Przen (27) : A wrzędem żadnym ziemskim nigdy fie niechciał párać/ powiedział iż w zatrudnionym żywocie dwa co nafláchetnieyŝe klenothy ociążone być muŝą/ Wolność á Sumnienie *RejZwierc* Aaa.

ociążony czym (1): Toć then [*baranek*] miał być wypuŝczon á wygnan ná thę okrutną puŝczą tego złoŝliwego narodu ludzkiego/ ociążony grzechy á złoŝciami náŝemi. *RejPos* 103.

a) *O grzechu [w tym: czym* (17)] (20) : Biádá narodowi grzeŝzácemu/ ludowi ociążonemu złoŝcią *BibRadz Is* 1/4, *Luc* 21/34; Iáką tám zázdroŝcią będzie ociążon on nielláchetny czárt/ iż człowiek będąc wiernym Pánu ŝwemu/ [...] poydzie przed oczymá iego poŝiadác onego błogofławionego mieyŝczá iego/ s ktorego on był márnie zrázon prze niewiernoŝć ŝwoię. *RejPos* [136]; Pilnie fie ŝtrzeźcie áby ŝercá wálŝe ociążone nie były obzárŝthwem á pijańŝtwem? *RejPosWstaw* 44.

W porównaniu (1): Tákże teŝ to ciało twoie ktore teraz ieŝt nie ináčzey iedno iáko gliná grzechem ociążone/ [...] wyleći nie ináčzey iedno iáko ptaŝek á iáko promień ŝloneczny z grobu ŝwoiego *RejPos* 109.

Wyrażenia: »grzechem (a. wielkoŝcią grzechow, a. srogoŝciami grzechow) ociążony« [*szyk* 8:4] (12): Iáko ociążone ŝumnienie wielkoŝcią grzechow w nieznoŝney záłoŝci ieŝt *LubPs* L4 *marg*, B4, L3v *marg*, X3 *marg*, Y4; A żadnego człeka s tego nie wymuie/ [...] iżby tym grzechem nie był ociążon *RejPos* 129v, 49, 64, 109, 119v, [136], 183.

»ociążone ŝumnienie« [*szyk* 3:3] (6): Kthoremi [*złoŝciami*] gdy bywa ŝumnienie ociążone/ iuŝ fie záwŝdy trwoŝy przed potępieniem ŝwoim. *LubPs* B4v, B4, L4 *marg*; *RejPos* 89, 119v; Ci pothym zá ŝkaránien Boŝym á zá ŝrogoŝcią ŝumnienia ociążonego/ lámi fie potym ku onemu fałŝowi przyználi *RejZwierc* 202.

Szereg: »nędzny a ociążony« (2): A ták ty nędzny á ociążony człowiecze/ gdy obaczyŝz ociążone grzechem ŝumnienie ŝwoie/ [...] pytay fie pilno o Pánu ŝwoim/ y o miłofierdzyu ie⁸⁰ *RejPos* 119v, 89.

b) *O ŝnie* (2) :

Fraza: »oczy [czyje] były ociążone« = *ktoś był zmęczony* (1): A wroćiwfzy fię/ nàlazł ie zafię fpiące/ bo oczy ich były ociążone [*erant enim oculi eorum gravati*] *BibRadz Mar* 14/40.

Wyrażenie: »snem ociążony« (1): A Piotr y ci co byli z nim/ fnem ociążeni byli [*gravati erant somno*]. *WujNT Luc* 9/32.

c) *O starości [czym]* (1): A ták owfzem człowiek ktory iuz ku fwym poćciwym á fzedziwym látom przyfzedł/ á iż iuz ielth nieiáko imi ociążon/ á czegoż fie iuz inżego [*niż śmierci*] ma nádziejác? *RejZwierc* 166v.

d) *Nadmiernie zajęty niepotrzebnymi sprawami [czym]* (2):

Wyrażenie: »ociążony sprawami świata tego« (2): w ktorey [*ewangelii*] nam dwa ftany iáko żwierciádlá poftáwíc raczył: ftan ociążonego bogaczá fprawámi fwiátá tego/ [...] á ftan nędznego człowieká *RejPos* 161, 57v.

Szereg: »obłożony a ociążony« (1): iż thym záfwdy trudniey poznác to dzieciátko/ nam iáwnie przynieflone á ofiárowane w pośrzodek nas [...]/ ktorzy fą obłożeni á ociążeni fprawámi fwiátá tego *RejPos* 57v.

a. *O kobiecie: będąca w ciąży* (2): Nie fzył też zá nią [*za Maryją idącą do Betlejem*] wozy/ niewiele też s łobą zániesć moglá/ iáko ociążona *RejPos* 19, 18v.

2. *Ciężki, stanowiący obciążenie; przen* (1): Kiedy ferce poczciwe ma myfli onę czyftá/ [...] Wolná od wfzech márných fpraw fwiátá omylnego/ A iż nie ma ná łobye nic ociążonego. *RejWiz* 62v.

3. *Uciśniony, udręczony, znoszący dolegliwości, pokrzywdzony* (11): [*Psalm*] zámýka w łobie ftany ludzkie [...]: Iáko fą vbodzy tułájący fie [...]. Drudzy głód y niedořtátek ćirpiący. Drudzy od okrutnikow fwieckich y duchownych ociążeni. *LubPs* Y4; Podźcieřz do mnie wfzyfcy ktorzy prácuiecie á ieftefcie ociążeni [*onerati estis Vulg Matth* 11/28]/ á ia was ochłodzę. *RejPos* 313; [iefly by niekotori opath dla wielkiego vbořtwa bel ocieżon. *StatNorb* 347].

ciężony czym (7): *LubPs* Y4; iż iuz thám [*w niebie*] fám w pokoiu/ á żadnemi prácámi áni trudnořciámi nie fą ocążeni [!] *RejAp* 168v; (*marg*) Iż Pan miał odmienic fprawi ftarego zakonu. (—) A bowiem widzyał iż narod ludzki ták ociążony zakonem záfwdy miał być w rozgniewániu iego *RejPos* 32v, 10; *BudBib Eccli* 3/28; *CzechRozm* 204; IZ fie fkárzyli Pořłowie Ziemiřcy/ żeby Szłáchtá [...] byłá ociążoná przedawániém łoli Prufkiéy *SarnStat* 389.

Szereg: »ociążon i udręczon« (1): A ná koniec ták był ná tey puřczy ociążon y vdręczon/ iż iuz ono człowieczeńřthwo niewinne/ wifząc ná onym řrogim drzewie krzyřowym/ wytrwác nie mogło *RejPos* 103.

W przen (2):

Fraza: »ociążono(-e) jest (będzie) serce« [*szyk zmienny*] (2): A fnadz to iefť iefťce ćięřfa ráná ná duřfy moiey/ iż fie niemogę záprzeć wftydliwych wfřtępkow řwoich bo ociążono iefť ferce moye ile kroć ie widzę wfpominiájąc przed łobą. *RejPs* 58; Serce zátwárdziále będzie ociążone prácámi [*Cor durum gravabitur laboribus*] *BudBib Eccli* 3/28.

Synonimy: 3. *uciśniony, udręczony.*

Cf **OBCIAŻONY, OCIAŻAŁY, OCIAŻYĆ**